

TÉMA Deníku.cz

Platit si jídlo a pobyt v domově důchodců ze svého? Návrh vyvolal smršť reakcí

Jídlo a ubytování v domovech seniorů a obdobných zařízeních za své, případně s pomocí rodiny? Návrh Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR vyvolal mezi čtenáři Deníku zájem i polemiky. Přinášíme proto další informace včetně názorů lidí z oboru.

ANDREA CERQUEIROVÁ

Seniori v pobytových zařízeních v současné době doplácí za stravu maximálně

290 korun a za ubytování 335 korun denně (u jedno-lůžkového pokoje 380 korun). Podmínkou je, že z důchodu jim musí zůstat minimálně 15 procent pro vlastní potřebu. Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR má za to, že pravidla by měla být nastavena jinak.

Její prezident Jiří Horecký pro Deník.cz uvedl, že změna by se týkala výše úhrad a toho, že pokud by člověku nevycházely finance, využily by se i jeho úspory, případně by přispěla rodina. Pomoc od státu by byla využita až tehdy, pokud by tyto zdroje nestačily. *(Podrobněji v rozhovoru s Jiřím Horeckým níže na této straně – pozn. red.)*

JASNÁ PRAVIDLA V NOVÉM SYSTÉMU

Současný systém financování pobytových sociálních služeb podle stanoviska asociace kombinuje regulované maximální úhrady klientů, příspěvek na péči, platby zdravotních pojišťoven, veřejné dotace a další minoritní zdroje. „U pobytových služeb přitom část nákladů není pokryta úhradami klientů a je nepřímo dofinancována z veřejných zdrojů bez ohledu na individuální finanční situaci klientů,“ uvedla asociace. Podle gerontologa a předsedy Krajské organizace Rady seniorů Praha Roberta Hoffmanna je

Kdy by nastoupila pomoc rodiny

- Rodinná spoluúčast nastupuje až **po započtení** příjmu klienta a zákonem stanovené části jeho likvidních prostředků.

- Posuzují se pouze osoby, u nichž existuje zákonná **vyživovací povinnost** (samotný příbuzenský vztah bez právního základu nestačí).

- Spoluúčast se nevyžaduje, pokud by ohrozila schopnost osoby hradit **přiměřené náklady** vlastní domácnosti, péče o děti, bydlení nebo jiné zákonné vyživovací povinnosti.

- Příjemce dávky státní sociální pomoci nebo osoba, která by se zaplacením spoluúčasti do dávkové potřeby dostala, má být od spoluúčasti **osvobozena**.

- Rozhodnutí o výši spoluúčasti musí být přezkoumatelné. Mírnější variantou celého návrhu by pak bylo **čestné prohlášení**.

- Poskytovatel sociální služby nemá být orgánem, který zjišťuje příjmy rodiny nebo vymáhá vyživovací povinnost. Tuto roli má nést **veřejná správa**. Zdroj: APSS ČR

větší zapojení vlastních prostředků ekonomicky zajištění seniora rozumné, reforma úhrad ale automaticky nezaručuje vyšší kvalitu péče. Za důležité považuje sociální záruky, kontrolovatelná a vymahatelná pravidla. „Pobyt v domově často není svobodná volba. Přirovnání k běžnému placení hotelu je proto mimo mísu,“ reagoval pro Deník.cz.

Upozornil, že dospělé děti seniora mohou mít za sebou roky neplacené péče, omezení zaměstnání a nižší příjmy, přičemž povinný doplatek by mohl zátěž dále zvýšit, narůst by mohly i rodinné konflikty. „Bude nutné řešit rozdělení doplatku mezi sourozence, pokles příjmů, odcizené vztahy či případy předchozího násilí. Senior nesmí čekat na péči, než se spor vyřeší,“ podotkl. Obává se i toho, aby domovy nezačaly náklady na péči přesouvat do „ubytování a stravy“.

Úvaze o vyšší spoluúčasti klienta na úhradě ubytování a stravy z jeho vlastních prostředků rozumí ředitelka Centra sociálních služeb Praha 2 Martina Polanská. I ona ale volá po zárukách. „Takový systém musí mít předem stanovená jasná pravidla a pevné ochranné

limity,“ zdůraznila v reakci pro Deník.cz. Žádný senior nesmí podle jejího názoru přijít o potřebnou péči jen proto, že na ni nemá dostatečný příjem.

Za důležité považuje kupříkladu také to, že žádný senior by neměl mít pocit, že pokud péči potřebuje, musí se vzdát finanční jistoty, kterou si vytvářel celý život. Vyjádřila se i k tomu, že v některých případech by přispívali jeho blízcí. I to je podle ní případně třeba ošetřit. „Zapojení rodiny by mělo být součástí řešení, ale musí respektovat její skutečné možnosti, neměla by být stavěna do situace, kdy pomoc blízkému ohrozí její vlastní jistotu,“ uvedla Polanská.

PODPORA LIDÍ S NÍZKÝMI PŘÍJMY

Ve Voticích na Benešovsku nedávno poklepali základní stavební kámen vznikajícího domova pro seniory Senior-Garden, který v tamní lokalitě Závětrří nabídne 113 lůžek jak v režimu domova pro seniory, tak domova se zvláštním režimem.

A jak na zmiňovaný návrh týkající se úhrad hledí? „Úprava úhrad za ubytování a stravu by připravovanému

domovu mohla pomoci, pokud by umožnila lépe pokrývat skutečné náklady a současně zachovala dostupnost služeb pro seniory s nižšími příjmy,“ reagoval pro Deník.cz M&A ředitel investičního fondu ESG SeniorCARE Zdeněk Fiala. Předvídatelné financování je podle něj důležité jak pro dlouhodobý provoz, tak pro rozhodování o výstavbě nových domovů. „Prostředky by sloužily především k zajištění kvalitního stravování, úhradě energií, údržbě a obnově vybavení. Stablnější financování těchto nákladů by zároveň vytvářelo lepší podmínky pro udržení kvality péče a další rozvoj kapacit,“ podotkl.

Za zásadní ale považuje, aby součástí změny byla jasná a funkční podpora lidí, jejichž příjmy na úhradu nestačí. „Nízký důchod nesmí být překážkou přístupu k potřebné péči. Smyslem změny by mělo být dlouhodobě udržitelné financování domovů při zachování jejich dostupnosti,“ zdůraznil Fiala.

MINISTERSTVO JE ZDRŽENLIVÉ

Ministerští úředníci jsou k návrhu zdrženliví. „Je důležité připomenout, že již současný systém rozlišuje úhradu za péči od úhrady za ubytování a stravu. V pobytových sociálních službách je úhrada za péči navázána na priznaný příspěvek na péči. Současně platí ochrana klienta, podle níž mu po zaplacení ubytování a stravy musí zůstat

zákonem stanovená část jeho příjmu,“ reagoval mluvčí ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) Jakub Slavík. Návrh asociace podle něj obsahuje i prvky, které by znamenaly významnější systémovou změnu.

Vyjmenoval ty, které považuje za hlavní. „Zejména zapojení úspor klienta, případnou spoluúčast rodiny a následné dorovnání prostřednictvím dávkového systému. U těchto parametrů je podle našeho názoru nezbytné nejprve důkladně vyhodnotit jejich sociální, právní, administrativní i rozpočtové dopady. Za zásadní považujeme, aby případné změny nezhoršily dostupnost sociálních služeb pro lidi, kteří nemají dostatečné vlastní zdroje,“ podotkl Slavík.

NEMŮŽE SE STÁT, ABY SI NĚKDO PÉČI NEDOVOLIL

Horecký reagoval, že návrh nového úhradového mechanismu vůbec

nesouvisí s příspěvkem na péči ani s úhradou péče. Je ale podle něj pravda, že návrh předkládá větší systémovou změnu, která počítá se zapojením osobních zdrojů klienta či rodiny. „Je to běžné v řadě evropských zemí,“ poznamenal. Záměr asociace přirovnal k tématu, které nedávno nastínil ministr práce a sociálních věcí Aleš Juchelka (ANO). „Návrh ministra, který opakovaně veřejně hovořil o zavedení takzvané alimentační povinnosti vůči rodičům *(například v situacích, kdy rodič nemá dostatek financí na úhradu pobytových sociálních služeb, pozn. red.)*, je prakticky velmi podobný našemu návrhu. To důležité na našem návrhu je právě ten princip, že se nemůže stát, aby si někdo péči v pobytových sociálních službách nemohl dovolit,“ dodal Horecký.

Vyhlášku upravující úhrady v sociálních zařízeních vydává MPSV. Pokud by došlo k navrhované změně, musel by se změnit i zákon o sociálních službách, dojit by muselo i k dalším legislativním úpravám. Rozhodovali by tudíž nejen ministerští úředníci, ale i zákonodárci.

PREZIDENT ASOCIACE POSKYTOVATELŮ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB ČR **JIŘÍ HORECKÝ** PRO DENÍK ŘÍKÁ:

Změny by mohly přinést tři až pět miliard korun navíc

Rozdily mezi nynějším a navrhovaným stavem ohledně úhrad za stravu a ubytování v pobytových zařízeních pro seniory v rozhovoru pro Deník.cz vysvětlil prezident Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR Jiří Horecký.

„V současnosti je to tak, že pokud důchod seniora po odečtení povinného 15procentního zůstatku nestačí, výše úhrady se automaticky sníží. V návrhu počítáme i s využitím části úspor a s participací rodiny v těch případech, kdy to bude nutné (také samozřejmě jen do nějaké výše). V případě absence těchto zdrojů jako poslední nastoupí pomoc státu prostřednictvím svého příspěvku,“ říká. Úhrady mají po-

krýt skutečné náklady nebo se k nim alespoň přiblížit.

Navrhujete, aby si lidé v domovech seniorů a obdobných zařízeních platili za jídlo a ubytování. Nyní na obojí přispívají, částka je zastropována. Co konkrétně by se na základě vašeho návrhu změnilo?

První změna se týká výše úhrad. Zatímco u stravy hrazená částka odpovídá nákladům, u ubytování tomu tak není. Chceme proto tuto úhradu nastavit ve výši skutečných nákladů, nebo ji k této výši přiblížit. Druhou změnou je povinnost úhradu skutečně zaplatit nebo si požádat o sociální dávku na její pokrytí. V současnosti je to tak, že po-



kud důchod seniora po odečtení povinného 15procentního zůstatku nestačí, výše úhrady se automaticky sníží. V návrhu počítáme i s využitím části úspor a s participací rodiny v těch případech, kdy to bude nutné. Také samozřejmě jen do nějaké výše. V případě absence těchto zdrojů jako poslední nastoupí pomoc státu prostřednictvím svého příspěvku.

Kolik by to mohlo přinést domovům seniorů a na co by mohly navýšené peníze využít?

Záleží na stanovení výše úhrady za ubytování, ale rámcově se bavíme o třech až pěti miliardách korun navíc. Část těchto zdrojů by se použila na financování běžných činností, například letos v sociálních

službách stále chybí zhruba miliarda korun. Další část by mohla směřovat do budování nových kapacit sociálních služeb, a to zejména terénních a ambulantních, aby co nejvíce lidí mohlo zůstat ve svých domovech a potřebná služba přišla za nimi.

Jak ošetříte situace seniorů v sociální tísní?

Prostřednictvím současné superdávky. Pokud by senior po odečtení například minimální výše úspor 200 tisíc korun neměl dostatek prostředků na úhradu ubytování a stravy a podobně by na tom byla i jeho rodina, pak by nastoupil

stát a na tyto náklady by přispěl.

Bylo by to podobné, jak tomu nyní je v případě seniora, který bydlí ve svém domě.

„Mezi poskytovateli sociálních služeb je návrh většinou komentován s povzdechem: Konečně.“

S jakými se setkáváte ohlasy?

Negativní ohlasy vycházejí buď z nepochopení, nebo z toho, že lidé znají jen jeho část a mají například obavy, že domovy pro seniory budou jen pro bohaté. Když se ale někdo seznámí s celým návrhem, pak nezaznamenáváme negativní reakce. Mezi poskytovateli sociálních služeb je návrh většinou komentován s povzdechem: „Konečně.“ **(ace)**